

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ**

Савска улица 25/IV, Београд

Број: 4/0-01-644/2021-1

Датум: 14.09.2021. године

Председник Комисије за заштиту конкуренције, на основу члана 35. став 2. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/2009 и 95/2013), доноси

ЗАКЉУЧАК

I ПОКРЕЋЕ СЕ ПОСТУПАК испитивања повреде конкуренције по службеној дужности **против учесника на тржишту:**

- ATLANTIC GRUPA DIONIČKO DRUŠTVO ZA UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU, матични број 080245039, са регистрованим седиштем на адреси: Мирамарска 23, Загреб, Република Хрватска, које заступа Emil Tedeschi, председник управе друштва,
- ATLANTIC BRANDS DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA PROMET I USLUGE BEOGRAD (VOŽDOVAC), матични број 20699825, са регистрованим седиштем на адреси: Булевар Пека Дапчевића 29, Београд-Вождовац, које заступа директор, Драгомир Костић

и

- STRAUSS ADRIATIC DOO ŠIMANOVCI, матични број 06299997, са регистрованим седиштем на адреси: Милоша Обилића 41, Шимановци, које заступа директор, Сениша Даничић,

ради утврђивања постојања рестриктивног споразума, у смислу члана 10. став 2 тачка 1) Закона о заштити конкуренције.

II Позивају се сва лица која располажу подацима, исправама или другим релевантним информацијама које могу бити од значаја за утврђивање чињеничног стања у овом поступку да исте доставе Комисији за заштиту конкуренције на адресу ул. Савска бр. 25, Београд.

III Овај закључак се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” и на интернет страни Комисије за заштиту конкуренције.

Образложење

Комисија за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) је на основу члана 21. став 1. тачка б) Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, број 51/2009 и 95/2013 – у даљем тексту: Закон), током маја и јуна 2021. године спровела анализу услова конкуренције на тржишту трговине на мало одабраним прехранбеним производима у Републици Србији (газирана безалкохолна пића, млевена кафа, јестиво сунцокретово уље, млеко и млечни производи). Наведена анализа је, између осталог, обухватила и анализу кретања малопродајних цена појединих брендова кафе у периоду од 2015. до 2020. године.

Наиме, Комисија је на основу јавно доступних података¹ увидела да два највећа произвођача кафе имају заједно око 80% тржишног удела и то:

1. ATLANTIC GRUPA DIONIČKO DRUŠTVO ZA UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU, са регистрованим седиштем на адреси: Мирамарска 23, Загреб, Република Хрватска,² са својим повезаним друштвом у Републици Србији, ATLANTIC BRANDS DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA PROMET I USLUGE BEOGRAD (VOŽDOVAČ), са регистрованим седиштем на адреси: Булевар Пека Дапчевића 29, Београд-Вождовац (у даљем тексту: Atlantic Grupa), са којим се, сходно члану 5. Закона сматра једним учесником на тржишту и које непосредно уговара комерцијалне улове и закључује уговоре са малопродајцима на територији Републике Србије, и чији брендови су Grand kafa, Barcaffè и Bonito и
2. STRAUSS ADRIATIC DOO ŠIMANOVCI, матични број 06299997, са регистрованим седиштем на адреси: Милоша Обилића 41, Шимановци, које заступа директор, Синиша Даничић (у даљем тексту: Strauss Adriatic), чији су брендови Doncafe и Kafa С.

Стога је Комисија, током спровођења анализе услова конкуренције, између осталог, посматрала и кретања цена појединих производа најзаступљенијих брендова млене кафе на тржишту Републике Србије, и то: „Doncafe Moment 200 gr“ (Strauss Adriatic) и „Grand gold kafa 200gr“ (Atlantic Grupa), међусобни однос њихових малопродајних цена, као и однос промена малопродајних цена ових производа у односу на кретања цена сирове кафе, у посматраном периоду од 2015. до 2020. године.

Анализом кретања цена, уочено је истовремено повећање цена посматраних производа („Doncafe Moment 200 gr“ и „Grand gold kafa 200gr“) друштава Strauss Adriatic и Atlantic Grupa почетком 2017. године, при чему након овог релативно наглог скока, цене касније нису значајније снижаване до краја посматраног периода. У периоду од 31. јануара 2015. године до 31. децембра 2020. године, резултати корелационе анализе малопродајних цена посматрана два производа, мерени индексом сталних цена из јануара 2015. године, у пет највећих малопродајних ланаца³ на територији Републике Србије, указали су на висок степен корелације. На основу високог коефицијента корелације који је у посматраном периоду био већи од 0,8 поена, закључено је да

¹ Доступно: <https://www.rts.rs/page/stories/ci/story/5/ekonomija/3280441/da-li-je-trziste-kafe-u-srbiji-gorko-ili-slatko.html>

² Друштво има и представништво у Републици Србији, и то PREDSTAVNIŠTVO ATLANTIC GRUPA D.D. BEOGRAD матични број 21106887, са регистрованим седиштем на адреси: Булевар Пека Дапчевића 29, Београд-Вождовац, које заступа Зоран Даљевић, заступник представништва

³ Delhaize Serbia, Mercator S, Aman, Univerexport и PTP DIS

између цена млене кафе „Doncafe Moment 200 gr“ и „Grand gold kafa 200gr“ постоји веома јака позитивна корелациона веза, односно да постоји веома висока усклађеност кретања цена ова два производа.

Кретање цена посматраних брендова кафе анализирано је у посматраном периоду пре свега са аспекта кретања цена сирове кафе на светском тржишту, као компоненте са највећим уделом у формирању продајне цене млене кафе.⁴ Међутим, у периоду од почетка 2017. године, уочен је континуирани пад цена сирове кафе током 2017, 2018. и 2019. године, након чега су после мањих флукуација током 2020. године исте почеле да расту током 2021. године, да би тек у трећем кварталу 2021. године достигле ниво на којем су биле пре почетка 2017. године. Комисија је уочила и да су цене сирове кафе на крају 2018. године и током 2019. године биле веома ниске, чак најниже у последњих десет година, док истовремено, у периоду 2018. и 2019. године, на тржишту Републике Србије није дошло до смањења цене млене кафе посматраних производа које би било очекивано имајући у виду удео цене сирове кафе у малопродајној цени млене кафе.

Имајући у виду да према наводима учесника индустрије цена сирове кафе учествује са преко 90% у формирању цене финалног производа, било би очекивано да су се малопродајне цене млене кафе и цене сирове кафе на берзама кретале у истом смеру, те да је постојала корелација кретања цена током посматраног периода. Поређењем малопродајних цена млене кафе посматраних производа, оваква корелација са кретањем цена сирове кафе није утврђена. Супротно очекиваном исходу, резултати корелационе анализе, показују да су вредности коефицијента корелације статистички значајни и умерено негативни, односно не само да ове вредности нису условљене, већ се крећу у супротним смеровима.

На основу ниских вредности коефицијената корелације и кореспондирајућих коефицијената детерминације, закључује се да промене цена сирове кафе на светском тржишту недовољно објашњавају тренд цена на тржишту Републике Србије у посматраном периоду. Такође, закључено је да цене на тржишту Републике Србије нису условљене променама цена сирове кафе на светском тржишту, већ да се формирају под дејством других фактора.

Имајући у виду наведено, Комисија је оценила да кретање малопродајних цена брендова млене кафе друштава Atlantic Grupa и Strauss Adriatic, најраније у периоду 2017. до краја 2020. године, а могуће и касније, не указује да су исте формиране као последица тржишних услова тако да одступају од очекиваних услова конкуренције на посматраном тржишту, нарочито, али не и искључиво у погледу посматраних брендова и производа који су детаљно анализирани и приказани само као илустративни пример за постојеће односе на тржишту малопродаје млене кафе.

Прегледом података из финансијских извештаја друштава Atlantic Grupa и Strauss Adriatic на нивоу групација којима припадају,⁵ утврђено је да је током 2013, 2014. и 2016. године забележен пад продаје млене кафе, након чега је од 2017. године

---

⁴ Према изјавама директора компаније Strauss Adriatic, цена сирове кафе учествује са преко 90% у формирању цене финалног производа, доступно на: <https://www.danas.rs/ekonomija/straus-adriatic-kafa-ce-poskupeti-u-sledeca-dva-meseca/>

⁵ Извештаји доступни за друштво Atlantic Grupa на адреси: <https://www.atlanticgrupa.com/hr/investitori/financijski-izvjestaji/>, а за Strauss Group којој припада компанија Strauss Adriatic, на адреси: <https://ir.strauss-group.com/financial/>

уследио континуирани раст. Незнатна разлика је уочена 2015. године, када је компанија Atlantic Grupa забележила раст, а друштво Strauss Adriatic претрпело веће губитке.

Комисија је нарочито анализирила извештаје Strauss Group којој припада компанија Strauss Adriatic из 2015. године, када је забележен знајачнији пад прихода, у којима је констатовано да на тржишту Србије постоји ограничена могућност подизања цена, као и да је до пада продаје дошло због тренда потрошача који преферирају јефтиније марке кафе и ерозије цена због поштравања конкурентног окружења. Након тога, примећује се заокрет већ у извештајима из првог квартала 2017. године, где се наводи да је продаја значајно порасла са порастом цена - Годишњи извештај из 2017. године наводи да је на продају утицало повећање цене, посебно у првом кварталу, упркос тренду преференција потрошача да купују јефтиније брендове кафе и ерозије цена због оштре конкуренције.⁶

Како је анализа велепродајног тржишта млене кафе⁷ показала да је реч о тржишту са мањим бројем учесника, које је концентрисано и стабилно, са два највећа учесника чији заједнички тржишни удео од 2013. до 2020. године није спао испод 80%,⁸ оцењено је да ово тржиште има структуру која погодује лакшем постизању договора између међусобних конкурената. Стога је Комисија основано претпоставила да је кретање малопродајних цена последица координација ценовне политике два највећа учесника на тржишту велепродаје млене кафе у Републици Србији, Atlantic Grupa и Strauss Adriatic.

Поред анализе услова конкуренције, Комисија је анализирила и јавно доступне податке у виду изјава директора компанија Strauss Adriatic и Atlantic Grupa у вези са тржиштем кафе у Републици Србији. Тако је констатовано да је у периоду од 2017. године до данас компанија Strauss Adriatic у неколико наврата јавно износила процене да ли ће промене на светском тржишту сирове кафе утицати на промене цена кафе у Републици Србији, при чему је понављана констатација да цене нису мењане од 2017. године и да неће бити мењане, након чега није долазило до промена цена. Сличне изјаве у медијима су уочене и од стране запослених на позицији генерални директор стратешког пословног подручја Кафа Atlantic Grupe, након којих такође није долазило до промена цена. Праћењем датих изјава, уочава се да је током посматраног периода постојала подударност у изјавама да неће доћи до промене цена компанија Strauss Adriatic и Atlantic Grupa, као и да након ових изјава није долазило до повећања, али ни до смањења цена.

Последња од посматраних изјава је изјава директора компаније Strauss Adriatic из јула 2021. године, према којој ће кафа поскупети у следећа два месеца,⁹ без тачног навођења износа поскупења, али уз напомену да је реч о минималном повећању цена. Након ове изјаве је крајем јула 2021. године уследила изјава и генералног директора стратешког

---

⁶ Према подацима садржаним у финансијским извештајима Strauss Group којој припада компанија Strauss Adriatic, годишњи извештај за 2017. годину, доступан на: <https://ir.strauss-group.com/wp-content/uploads/2019/02/Financial-Reports-FY-2017-English.pdf>

⁷ Заснована на јавно доступним подацима

⁸ Према подацима садржаним у финансијским извештајима Strauss Group којој припада компанија Strauss Adriatic, доступним на: <https://ir.strauss-group.com/financial/>

⁹ Доступно на: <https://www.danas.rs/ekonomija/strauss-adriatic-kafa-ce-poskupeti-u-sledeca-dva-mesece/>

пословног подручја Кафа Atlantic Grupe¹⁰ којом је потврдио да ће доћи до раста малопродајних цена кафе и да ценовне корекције представљају неминовност.

Сходно наведеном, кретање цена млевене кафе и јавно доступни подаци о пословним стратегијама друштва Atlantic Grupa и Strauss Adriatic, анализирани су са становишта евентуалне примене члана 10. Закона. Овим чланом је у ставу 1. прописано да се рестриктивним споразумима сматрају они споразуми између учесника на тржишту који имају за циљ или последицу значајно ограничавање, нарушавање или спречавање конкуренције на територији Републике Србије. У ставу 2. истог члана Закона, прописано је да рестриктивни споразуми могу бити уговори, поједине одредбе уговора, изричитих или прећутних договори, усаглашене праксе, као и одлуке облика удруживања учесника на тржишту, а којима се нарочито непосредно или посредно утврђују куповне или продајне цене или други услови трговине. Чланом 10. ставом 3. Закона прописано је да су рестриктивни споразуми забрањени и ништави, осим у случајевима изузећа од забране у складу са Законом.

На основу свега изнетог, а нарочито имајући у виду да је тржиште кафе концентрисано тржиште са два велика и значајна играча који често дају изјаве о ценама и потенцијалним променама цена у медијима, као и постојање јасне и значајне међусобне корелације кретања цена уз истовремено одсуство корелације оваквог кретања цена са ценама сирове кафе на светском тржишту као фактора који чини 90% трошкова производње, при чему је констатована значајна промена у успешности пословања мањег од посматрана два конкурента, у условима повећања цена које је контраинтуитивно стању тржишта и преференцијама потрошача, Комисија је основано претпоставила да друштва Atlantic Grupa и Strauss Adriatic, као два највећа учесника на тржишту велепродаје млевене кафе у Републици Србији, те тако и два највећа конкурента, најраније у периоду од 2017. године до краја 2020. године, а могуће и касније, усаглашавају пословне стратегије у вези са ценама млевене кафе у Републици Србији. На овај начин, предметна друштва би сарадњом заменила међусобну конкуренцију, при чему наведено понашање има за циљ или последицу значајно ограничавање, нарушавање или спречавање конкуренције на територији Републике Србије, у смислу члана 10. став 2 тачка 1) Закона.

Како је чланом 35. став 1. Закона прописано да Комисија покреће поступак испитивања повреде конкуренције по службеној дужности, када на основу достављених иницијатива, информација и других расположивих података, основано претпостави постојање повреде конкуренције, а како је на основу свега претходно наведеног основано претпостављено постојање повреде конкуренције из члана 10. Закона, одлучено је као у ставу I диспозитива овог Закључка.

Имајући у виду да се у складу са чланом 5. Закона друштва која послују под контролом друштва Atlantic Grupa сматрају једним учесником на тржишту, достављање писмена једном учеснику сматра се да је достављање извршено и другом повезаном учеснику (члан 39. став 4. Закона). У конкретном случају, достављање друштву ATLANTIC GRUPA DIONIČKO DRUŠTVO ZA UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU, извршиће се преко повезаног лица, ATLANTIC BRANDS DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA PROMET I USLUGE BEOGRAD (VOŽDOVAC).

---

¹⁰ Доступно на: <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/mate-stetic-generalni-direktor-strateskog-poslovnog-podrucja-kafa-u-atlantic-grupi/tqh3dfe>

Комисија ће у испитном поступку, сагласно члану 41. Закона, предузети све потребне доказне радње у циљу правилног утврђивања чињеничног стања, испитати постојање повреде конкуренције, а по окончању поступка донети коначну одлуку о постојању повреде конкуренције.

Сагласно одредбама члана 35. став 2. Закона одлучено је као у ставу II диспозитива овог Закључка.

Сагласно члану 40. став 1. Закона одлучено је као у ставу III диспозитива овог Закључка.

Упутство о правном средству:

Против овог закључка није допуштена посебна жалба, а исти се може оспоравати у управном спору покренутом тужбом против коначне одлуке Комисије у овој управној ствари.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Небојша Перић